

ALUMINIJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE GLINICE
IN ALUMINIJA „BORIS KIDRIČ“ KIDRIČEVO

IZREDNA ŠTEVILKA

DECEMBER 1976

LETNIK XIV.

PRELOMNICA PRI OBLIKOVANJU SISTEMOV DELITVE V TGA

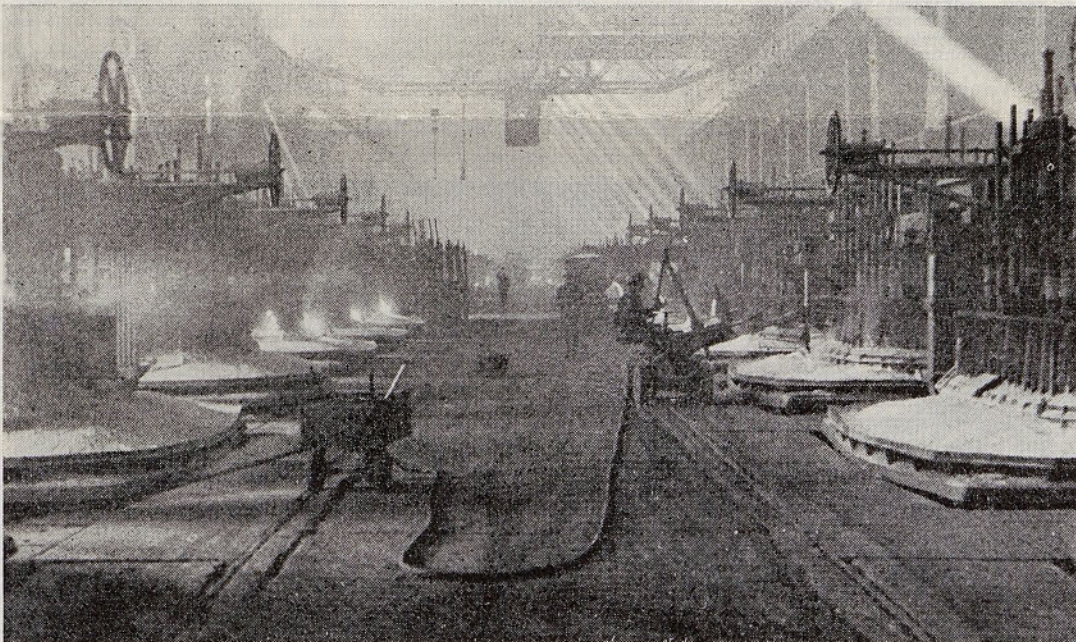
Od letošnjega prvega polletja naprej že vseskozi poteka živahna dejavnost pri oblikovanju sistema delitve osebnih dohodkov. Začelo se je s sklepom ustavnega sodišča in problemsko konferenco organizacije Zveze komunistov. Bližamo se sklepu prve faze sprememb.

S sestankom članov sveta ZK TGA, na katerem so bili navzoči tudi nekateri povabljeni gostje (predsednik sin-

tekoče obveščati o svojem delu, saj bodo le pravilno obveščeni delavci lahko trezno presojali in odločali o pobudah komisije in strokovnih služb. Plod te razprave je tudi pričujoča izredna številka Aluminija, ki je namenjena izključno problematiki pridobivanja in delitve sredstev za osebne dohodke. Svet ZK je namreč sklenil, da je treba o dosedanjem delu pri pripravi predlogov za spremembe si-

bil postopek sprejemanja samoupravnih sporazumov in roki za njihov sprejem. Prav tako je bilo povedano kako bomo normativno urejali delitev po novem zakonu o združenem delu. Po določilih tega zakona bomo sprejemali že drugo in tretjo fazo sprememb.

Na vprašanje, kako daleč smo s stimulativnim sistemom nagrajevanja, je bil dan odgovor, da so strokovne

Iz našega fotoarhiva

dikalne organizacije, glavni direktor, predstavniki strokovnih služb) in sestankom komisije za delitev dohodka in osebnih dohodkov pri DS TGA (na sestanku so bili tudi člani vseh komisij za OD TOZD in DS SS, predsedniki delavskih svetov, predstavniki DPO, vodilni delavci in drugi gostje), so praktično končane strokovne priprave za izvedbo prve faze sprememb delitve OD. Oba sestanka sta bila v soboto, dne 27. 11. 1976.

Navzoči so na obeh sestankih ugodno ocenili dosedanje delo komisije za OD in delo strokovnih služb, ki so pripravljale material komisiji.

Člani sveta ZK (ZK je bila glavni pobudnik za delo pri usklajevanju našega sistema delitve OD z ustavo in zakonom), so na svojem sestanku ugotovili pravilnost dela komisije za OD in ji dajejo vso podporo. Ugotovili pa so tudi, da bi morala komisija še bolj

stema delitve, nemudoma, prek Aluminija obvestiti vse člane delovne organizacije.

Organizacija ZK bo še naprej, zlasti z delovanjem znotraj sindikata in samoupravnih organov, tvorno sodelovala pri oblikovanju sistema delitve. Še prav posebej, pa bodo komunisti pazili, da bodo vsi, ki so ali bodo zadolženi za izvajanje določenih nalog na področju delitve, svoje delo pravočasno opravili. Zaradi tega je potrebno pričeti že zdaj delovati v smeri kontinuiranega pripravljavanja in sprejemanja vseh ostalih, načrtovanih sprememb sistema delitve (popravki napak v sedanjem sistemu in stimulativni del).

Na sestanku komisije za OD so se navzoči seznanili z dosedanjim delom, dobili pa so tudi smernice za nadaljnje delo. Še enkrat je bilo pojasnjeno, zakaj so potrebne spremembe in v čem je njihovo bistvo. Obrazložen je

službe že pripravile nekaj gradiva, ki bo služilo kot orientacija pri izbiri ustreznega sistema stimulativnega nagrajevanja. Prav tako je tudi glavni direktor, na zahtevo komisije za OD, že imenoval komisijo oziroma strokovni team, ki bi naj predlagal kak sistem izbrati za stimulativno nagrajevanje.

Na sestanku smo dobili vtis, da je tudi v naši delovni organizaciji pri urejanju delitve končno storjen korak naprej, in da se večina zaveda kaj moramo na tem področju še storiti, da bomo nadoknadili zamujeno. Prav zaradi tega zdaj ne bi smeli popuščati pri iskanju novih poti in tudi ne nasedati vsem tistim, ki bodo iz kakršnihkoli razlogov nekonstruktivno in neargumentirano napadali to kar je bilo doslej storjeno s poštenim namenom, da bi uskladjili sistem delitve OD z ustavo in zakoni.

Obvestilo bralcem

TA IZREDNA ŠTEVILKA ALUMINIJA JE BILA PRAVLJENA NA POBUDO SVETA ZK TGA, KI JE SKLENIL, DA JE TREBA DELAVCE V TEMELJNIH ORGANIZACIJAH ZDRUŽENEGA DELA IN SKUPNIH SLUŽBAH, SPROTI OBVEŠČATI O VSEH DOGAJANJH NA PODROČJU DELITVE DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV. ČE BO TAK NAČIN OBVEŠČANJA UGODNO SPREJET, BOMO PRIHODNJIČ SPREGOVORILI O STIMULATIVNEM NAGRAJEVANJU IN O DRUGIH PREDVIDENIH SPREMENBAH PRI DELITVI DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV.

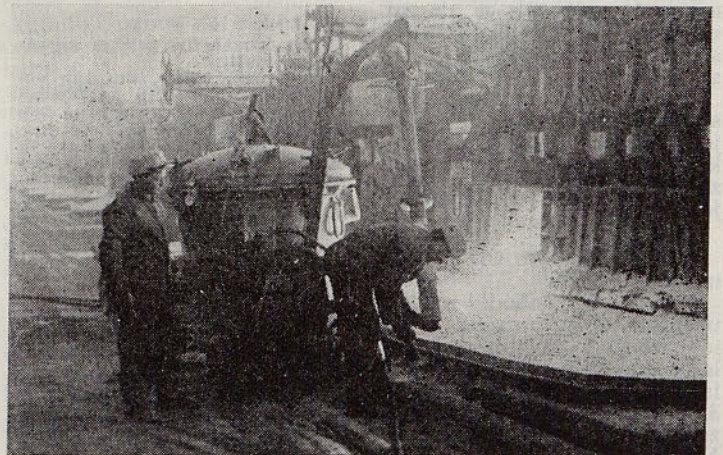
Po sklepu ustavnega sodišča SR Slovenije moramo vskladiti delitev osebnih dohodkov z ustavo in zakonom do 31. decembra letos

Kot je znano, nam je (vsem tozdom in DS SS v TGA ustavno sodišče, ob ocenjevanju pobud člana naše delovne organizacije, in ob očitnem spoznanju, da naš Pravilnik o delitvi osebnih dohodkov ni skladen z ustavo in zakonom dovolilo, da do 31. 12. 1976, sami odpravimo neskladja v pravilniku in njegovih spremembah. Iz sklepa ustavnega sodišča je razvidno zlasti to, da merila za delitev osebnih dohodkov v naši delovni organizaciji niso bila sprejeta po postopku kot ga predpisuje v 4., 5. in 6. členu Zakon o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu. Med določili pravilnika pa so zlasti vprašljiva tista o odbitkih zaradi nedoseganja izobrazbenih stopenj.

V obrazložitvi svojega sklepa piše ustavno sodišče tudi tole: »Po oceni ustavnega sodišča je v temeljnih organi-

zacijah, pri določanju osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke, med katerimi gre strokovni izobrazbi kot delu strokovne usposobljenosti pomembno mesto, potrebno zagotavljati, da bo delavčev osebni dohodek ustrezen rezultatom njegovega dela in njegovega prispevka, ki ga je s svojim živim in minulim delom dal k povečanju dohodka temeljne organizacije«.

Torej, ustavno sodišče bo pri presoji o naših merilih za delitev osebnih dohodkov, pazilo predvsem na pravilnost postopka pri sprejemanju meril in pa na to, kako merila upošteva delavčev prispevek k povečanju dohodka TOZD. Če tega ne bomo upoštevali, bo ustavno sodišče sporna določila naših meril odpravilo oziroma bo razveljavilo celoten akt, če ne bomo spoštovali predpisane ga postopka!

Iz našega fotoarhiva

Kako smo izvajali samoupravni sporazum črne in barvaste metalurgije v prvih devetih mesecih letošnjega leta

Prejšnji teden nam je skupna komisija za spremljanje delovanja Samoupravnega sporazuma o merilih za pridobivanje in razporejanje dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodke, poslala analizo izvajanja citiranega samoupravnega sporazuma. Iz analize povzemamo nekaj najpomembnejših ugotovitev.

I. Uspešnost poslovanja

1. **Dohodek** po samoupravnem sporazumu (po fakturirani realizaciji)

Dohodek črne in barvaste metalurgije je bil v devetih mesecih letošnjega leta za 1% višji kot v istem razdobju lani, kar predstavlja določen napredek, če upoštevamo, da je v polletju bil dohodek panoge za 6% nižji kot v istem razdobju lanskega leta. Dohodek se je namreč v tretjem četrtletju glede na povprečno ustvarjeni dohodek v prvem in drugem četrtletju povečal za 10%.

Največji porast dohodka sta v devetih mesecih letos v primerjavi z istim razdobjem lani med proizvajalci imeli Železarna Store (indeks 123) in Železarna Ravne (ind. 111), medtem ko je večina ostalih proizvajalcev imela nižji dohodek, nekateri celo za več kot 15%. V TGA se je dohodek zmanjšal za 8%.

Dosti slabši poslovni rezultati glede dohodka pa se kažejo, če jih ocenjujemo na osnovi podatkov o dohodku obračunanim po sistemu plačane realizacije. Po teh podatkih je bil ustvarjeni dohodek v devetih mesecih letos za 24% nižji kot v istem razdobju lani (v TGA pa kar za 36%).

2. Angažirano delo in sredstva

Povprečno število zaposlenih na 182 ur dela se je v devetih mesecih letos v primerjavi z istim razdobjem lani povečalo za 2% v primerjavi z letošnjim prvim polletjem pa za 0,5%. Največji porast zaposlenosti glede na isto razdobje lani so dosegli v železarni Store, in sicer za 8%, medtem ko je v TGA naraslo število zaposlenih za 3%.

Skupna poslovna sredstva pa so v treh kvartalnih letos v primerjavi z istim razdobjem lani porasla za 29%, kar je v največji meri (90%) rezultat revalorizacije osnovnih sredstev. Zaradi tega je tudi poslovni sklad močno porasel, in sicer znaša indeks 157. Porast poslovnega sklada pa po drugi strani predstavlja za podpisnike samoupravnega sporazuma tudi večjo obveznost, ki se kaže v večjih sredstvih, ki jih morajo izločiti za akumulacijo. Skupna poslovna sredstva pa so v tretjem četrtletju glede na stanje ob polletju letos narasla le za 2%.

V TGA so skupna poslovna sredstva porasla za 29% (kar je poprečje panoge), medtem ko je poslovni sklad porasel za 59% (torej še nad poprečjem panoge).

3. Poprečni neto OD na 182 ur dela

Neto osebni dohodki na 182 ure dela so v poprečju za celo panogo v devetih mesecih letos porasli za 16% glede na isto obdobje lani, in sicer od 3.490 din na 4.047 din (v TGA za 13%, od 3.560 na 4.010 din). Nekoliko višjo rast OD od poprečne sta imela Impol, Sl. Bistrica (indeks 121) in Ma-

riborska livarna, Maribor (indeks 122), medtem ko sta imela Žična Celje (indeks 103) in Metalurški inštitut Ljubljana (indeks 106) porast OD le za nekaj procentov. Če pa primerjamo porast povprečnih OD v treh kvartalnih glede na povprečne OD v prvem polletju letos pa vidimo, da je ta znašal le 2%.

Za ilustracijo navajamo podatke o poprečnih osebnih dohodkih za storitve delovne organizacije naše panoge:

	din
1. Tovarna dušika Ruše	4274
2. Železarna Ravne	4227
3. Železarna Store	4075
4. Mariborska livarna	4074
5. Železarna Jesenice	4059
6. Impol Sl. Bistrica	4037
7. TGA Kidričevo	4010
8. Veriga Lesce	3925
9. Plamen Kropa	3886
10. Tovil Ljubljana	3850
11. Cinkarna Celje	3644
12. Žična Celje	3288

To zaporedje rešda uvršča našo delovno organizacijo »šele« na sedmo mesto po višini povprečnega OD med proiz-

vodnimi organizacija združenega dela v panogi. Toda to poprečje smo imeli za prvih devet mesecev letošnjega leta, medtem ko smo sedaj po popravku osebnih dohodkov za ca. 6 odstotkov, spet med prvimi tremi v panogi.

4. Uspešnost

Uspešnost poslovanja, ki jo za potrebe samoupravnega sporazuma izražamo z mero uspešnosti (U), je v poprečju za celo panogo v devetih mesecih letos v primerjavi z istim razdobje lani padla za 20%, in csier od 1,30 na 1,04. To pa je občutno izpod 1,20, ko uspešnost poslovanja ocenjujemo kot normalno. Sicer je primerjava uspešnosti letošnjega poslovanja z lanskoletnim nekoliko problematična, ker je v samem izračunu uspešnosti prek poslovnega sklada občutno vplivala revalorizacija osnovnih sredstev, zaradi česar lahko smatramo, da je uspešnost poslovanja dejansko nekoliko višja. Vpliva revalorizacije pa ni, če primerjamo uspešnost

poslovanja v letošnjih treh kvartalnih z uspešnostjo doseženo v prvem polletju letos. Ta se je povečala od 1,02 na 1,04. Če pogledamo še kako so posamezni podpisniki izboljšali oz. poslabšali uspešnost poslovanja vidimo, da so razen Tehničnega biroja Jesenice vsi podpisniki imeli slabšo uspešnost, čeprav nekateri še vedno dokaj visoko (Žel. Ravne, 1,44, Plamen Kropa 1,41), drugi pa so imeli uspešnost celo izpod 1,0. Med slednjimi je tudi naša delovna organizacija (U je 0,90).

II. Obnašanje podpisnikov pri izvajanju samoupravnega sporazuma

Podatki nam kažejo, da noben podpisnik ob devetmesečni delitvi dohodka z dejanskimi osebnimi dohodki ni presegel normalnih osebnih dohodkov. Nekateri so sicer bili zelo blizu (indeks 99 — Veriga Lesce, Impol Sl. Bistrica, Tovarna dušika Ruše) drugi pa so z dejanskimi OD zelo zaostajali za normalnimi OD

(Žična Celje — indeks 79, Inženiring Bled — indeks 83, TGA — indeks 88). Pri tem pa kaže poudariti tudi to, da je polovica podpisnikov presegla dovoljene osebne dohodke (TGA za 3%), kar je zelo zaskrbljujoče.

Sklep

Na splošno lahko rečemo, da so bili rezultati poslovanja črne in barvaste metalurgije v devetih mesecih letos slabši kot so bili v istem razdobju lani, pa čeprav so ugotovljeni po fakturirani realizaciji. V zadnjih mesecih je sicer opaziti postopno izboljšanje položaja, tako da bodo ob koncu leta rezultati verjetno nekoliko ugodnejši. Če pa ocenjujemo letošnje poslovne rezultate, ki se kažejo na osnovi uradnega obračuna po plačani realizaciji, se nam ti rezultati kažejo še v dosti slabši luči. Ob tem pa se pojavlja tudi problem, da samoupravni sporazumi na splošno niso prilagojeni obračunu po plačani realizaciji, kar bomo morali nedvomno popraviti!

Delovna mesta razporejamo v skupine, ker nas k temu zavezuje zakon, samoupravni sporazum grupacije in sindikalna lista

V dosedanjih razpravah o sistemu delitve osebnih dohodkov smo večkrat slišali nejevoljno vprašanje zakaj razvrščati delovna mesta v skupine iz 29. člena grupacije, ko pa tega v drugih podjetjih iz naše panoge ne počenjajo, niti ne nameravajo početi. Da se ne bi to vprašanje kar naprej ponavljalo (nekajkrat je že dobilo ustni odgovor), je treba nanj tudi pismeno odgovoriti.

Očitno gre pri vprašanju za nespornost ali pa za neodgovorno ravnanje podjetij, ki svoje notranje delitve ne prilagajajo dogovorjenim razmerjem med posameznimi poklici oziroma skupinami poklicev iz 29. člena sporazuma grupacije. Najbrž gre pri vprašanju za nespornost, saj je odgovor na vprašanje, zakaj je potrebno razvrščati delovna mesta v skupine iz 29. člena Sporazuma grupacije, več kot očiten. Nedvoumno je namreč zapisan v normativnih aktih, ki smo jih citirali v naslovu. Ti normativni akti namreč določajo:

1. Zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke (Ur. l. SRS 26/73):

5. člen

V ta namen se delavci sporazumejo zlasti:

- o poklicih ali o skupinah poklicev, ki so značilni za temeljne organizacije združenega dela določenih dejavnosti, o tistih njihovih sestavinah, ki so skupne in pomembne za poenoteno vrednotenje poklicev oziroma skupin poklicev, ter o kalkulativnih osebnih dohodkih kot o izhodiščnih vrednostnih postavkah za njihovo poenoteno vrednotenje.

10. člen

S samoupravnimi sporazumi, ki jih sklenejo temeljne organizacije združenega dela v okviru svoje dejavnosti, določajo in usklajujejo delavci predvsem tiste osnovne in merila za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke, na katere odločilno vplivajo gospodarski oziroma družbeni položaj in druge okoliščine, značilne za opravljanje posameznih dejavnosti, ki jih je mogoče določiti in usklajeno

urejati le v okviru te dejavnosti. S temi sporazumi se določajo izhodiščne vrednostne postavke (kumulativni osebni dohodki) za posamezne poklice oziroma skupine poklicev, ki so značilni in skupni posameznim dejavnostim

osebne dohodke — bistveno odstopanje rezultatov analitične ocene delovnih mest udeleženca od dogovorjenih razmerij po tem sporazumu mišljena so razmerja iz 29. člena sporazuma)

ki je določen s samoupravnim sporazumom dejavnosti za najmanj zahtevno tipično delovno mesto ali poklic.

(2) Udeleženci samoupravnih sporazumov dejavnosti, ki uporabljajo pri izračunu dogovorjenih

Iz našega fotoarhiva

2. Samoupravni sporazum grupacije:

29. člen

Udeleženci se obvezujemo, da bomo usklajevali OD za približno enako delo. Zaradi izpolnitve te obveze se udeleženci dogovarjamo za tipična delovna mesta, o osnovnem vrednotenju dela na teh delovnih mestih in medsebojnih indeksnih razmerjih, zaradi česar bomo po notni metodologiji, ki jo določa skupna komisija, spremljali OD za tipična delovna mesta.

46. člen

— neusklajenost samoupravnih splošnih aktov o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za

— dajanje napačnih podatkov o izvajanju tega sporazuma
— nepravčasno dajanje podatkov za izvajanje sporazuma po sklepih skupne komisije
— neizpolnjevanje določil po 36. členu sporazuma
— nespoštovanje določil vsakoletne resolucije o družbeno ekonomskem razvoju SRS.

3. Sindikalna lista (osnutek liste za leto 1977):

4. Indeksna razmerja
(1) 60-odstotni poprečni mesečni osebni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu v SR Sloveniji v preteklem koledarskem letu je tudi izhodišče za vrednotenje rezultatov najenostavnejšega dela,

sredstev za osebne dohodke izhodiščno vrednost po prvem odstavku te točke in dogovorjena indeksna razmerja poklicev ali tipičnih delovnih mest iz samoupravnih sporazumov dejavnosti, morajo:

- upoštevati dinamiko osebnih dohodkov v gospodarstvu in dosežene delovne rezultate;
- upoštevati že doseženo raven svojih osebnih dohodkov glede na gospodarstvo;
- se iz interesnimi skupnostmi dogovoriti o oblikovanju in delitvi teh sredstev za osebne dohodke na osnovi vrednotenja letnega delovnega programa.

Nadaljevanje na 3. strani)

Delovna mesta razporejamo v skupine, ker nas k temu zavezuje zakon, samoupravni sporazum grupacije in sindikalna lista

(Nadaljevanje z 2. strani)

— Udeleženci samoupravnih sporazumov morajo na osnovi doseženih poslovnih rezultatov in na osnovi ugotovljenih neskladij med začetnimi razmerji osebnih dohodkov po poklicih ali tipičnih delovnih mestih izdelati ustrezne načrte za uresničevanje indeksnih razmerij za postopno odpravljanje ugotovljenih neskladij.

Torej, če nečemo biti kršilci zakona, samoupravnega sporazuma grupacije in sindikalne liste MO-RAMO upoštevati delitvena razmerja med poklicnimi skupinami iz 29 člena samoupravnega sporazuma grupacije. Poudarjam, da moramo spoštovati razmerja med poklicnimi skupinami!

Nikakor pa nam ni treba 29. člena dobesedno prepisovati v naše samoupravne sporazume o delitvi osebnih dohodkov, če nam to ne ustreza, saj moramo spoštovati le razmerja, ki jih določa ta člen.

Prav tako kot mi, pa morajo spoštovati določila (razmerja) iz 29. člena druge delovne organizacije iz naše grupacije, čeprav v svojih aktih razvrščajo delovna mesta v 20 (in ne v 10 kot 29. člen) ali pa celo v več skupin. Ko se ta podjetja primerjajo v

okviru grupacije, morajo seveda svoje sisteme (poklicne skupine) razvrščati v skupin iz 29. člena.

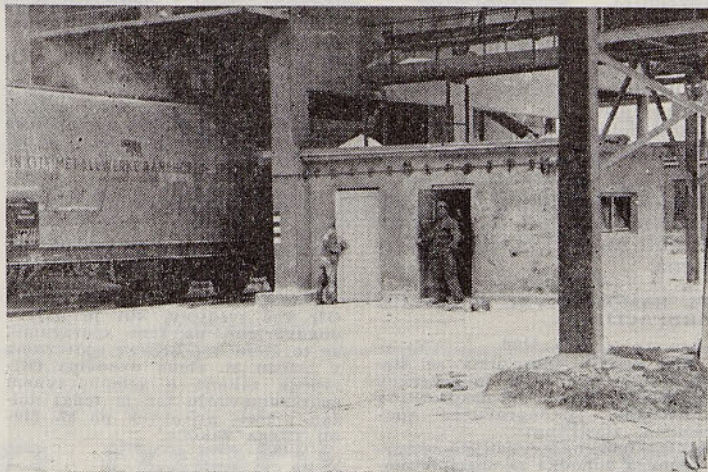
To je sicer na prvi pogled nepotrebno delo, vendar je za podjetja kot so Zelezarna Jesenice ali Zelezarna Ravne upravičljivo, saj temelji njihova delitev na skrbno izdelanih analitičnih ocenah delovnih mest, ki so jih leta in leta (tudi, ko še ni bilo samoupravnih sporazumov) izpolnjevali in dograjevali. Torej bi bilo nesmiselno zavreči sedanje že sprejete in utečene sisteme nagrajevanja. Zlasti, ker ti sistemi temeljijo praviloma na vrednosti posameznih del in nalog, ki se opravljajo v določeni OZD, kar je pri delitvi OD tudi intencija novega Zakona o združenem delu.

Na čem pa temelji naš sistem nagrajevanja? Odgovor poznamo vsi: na sistemu kvalifikacij, ki se že zdavnaj preživela in ni nobenih opravičljivih razlogov, da bi jih poskušali za vsako ceno ohraniti. Torej lahko brez skrbi sprejmemo sistem poklicnih skupin iz 29. člena in ga uporabimo kot temelj, na katerem bomo gradili oziroma dograjevali naš sistem delitve osebnih dohodkov. Pri vsem kar smo povedali je

treba pojasniti še to, kako je prišlo v 29. členu do indeksnih ocen oziroma na čem temeljijo raz-

merja med poklicnimi skupinami. Kot je znano smo v sporazum grupacije vnesli sistem razmerij

med poklicnimi skupinami, ki ga uporabljamo za presojo samoupravnih sporazumov republiške komisije za presojo. Ta sistem nam seveda ni ustrejal, saj ne temelji na resničnih razmerjih v naši grupaciji. Sistem nam je bil tako rekoč vsiljen in smo ga vnesli v sporazum zgolj zato, da je bil lahko le-ta verificiran pri republiški komisiji za presojo. Takoj za tem pa smo se v grupaciji dogovorili, da bomo izdelali nova indeksna razmerja, ki bodo realnejša od teoretičnega modela, kateri nam je služil le kot izhod v sili. Tega teoretičnega modela nismo v grupaciji nikoli dosledno spoštovali (odtod izjave nekaterih podjetij, da ne spoštujejo 29. člena), saj je rušil dolgoletna razmerja pri delitvi osebnih dohodkov v vseh podjetjih grupacije. Takoj pa smo v okviru skupne komisije oziroma posebne delovne skupine izdelali predlog novih indeksnih razmerij, ki temeljijo na poprečnih v grupaciji in nam z upoštevanjem tolerance plus in minus 10 odstotkov, povsem ustrezajo. Ta indeksna razmerja naj bi torej v bodoče veljala tudi pri interni delitvi v naši delovni organizaciji, prav tako pa tudi v drugih organizacijah združenega dela v naši grupaciji.

Iz našega fotoarhiva

Samoupravne sporazume o delitvi osebnih dohodkov bomo sprejemali v TOZD po določilih ZMRD

Pri tej, prvi fazi spreminjanja našega sistema delitve osebnih dohodkov gre predvsem za rešitev problematike odbitkov zaradi nedoseganja izobrazbenih stopenj in za usklajevanje delitve OD z določili Zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu (sklep ustavnega sodišča SRS). Kljub temu, da je bil že sprejet zakon o združenem delu, ki nekoliko drugače ureja normativno reguliranje delitve OD kot ZMRD, moramo našo delitve najprej uskladiti s slednjim (ta zakon velja do 31. 3. 1977). To pa zato, ker tako zahteva ustavno sodišče in ker določila zakona o združenem delu, ki zadevajo delitev OD, pričnejo veljati šele s 1. 1. 1978 (s tem pa ni rečeno, da v TGA ne bomo še prej uskladili delitve OD z zakonom o Združenem delu).

Pri normativnem urejanju prve faze sprememb v naši

delitvi OD, se bomo torej ravnali po določilih 4., 5. in 6. člena Zakona o medsebojnih razmerjih delavcev v združenem delu, upoštevajoč pri tem 89. člen samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo TGA »Boris Kidrič« Kidričevo. To pa pomeni, da bomo spoštovali naslednji

POSTOPEK ZA SPREJEM SAMOUPRAVNIH SPORAZUMOV O DELITVI OSEBNIH DOHODKOV TOZD IN DSS

1. Komisija za osebne dohodke TGA skupaj s strokovnimi službami oblikuje osnutek samoupravnega sporazuma.
2. Komisija za OD TGA skupaj s komisijami OD TOZD, predstavniki družbeno političnih organizacij, direktorji TOZD in sektorjev, predsedniki DS TOZD in TGA oceni osnutek.

3. Komisija za OD TOZD v okviru TOZD uskladi razporeditve delovnih mest v posameznih skupinah (1—9).
4. Komisija za OD TGA se seznaní z uskladitvami, ki so jih naredile komisije za OD TOZD, jih po potrebi uskladi na nivoju TGA in jih dostavi DS TOZD in sindikatu skupaj s tekstualnim delom sporazuma.
5. DS TOZD preizkusi osnutek in ga v celoti sprejme (sprejme s pripombami) in ga da kot svoj predlog v 15-dnevno javno obravnavo, oz. zavrne in vrne v ponovno obdelavo komisiji za OD TGA.
6. Po končani javni obravnavi komisija za OD TOZD uskladi pripombe na nivoju TOZD in dostavi vse komisiji za OD TGA.
7. Komisija za OD TGA uskladi pripombe na nivoju

TGA in vse skupaj posreduje DS TOZD in sindikatu.

8. DS TOZD preizkusi predlog komisije za OD TGA ali so upoštevane pripombe TOZD oz. razloge, če niso mogle biti v celoti upoštevane. Usklajen predlog potrdijo oz. določijo njegovo besedilo delavci TOZD na zborih.
9. Delavci v TOZD z osebnim izjavljanjem (podpisovanjem izjav) sprejmejo predlog samoupravnega sporazuma.
10. Predsednik DS TOZD ugotovi, da je več kot 2/3 delavcev TOZD podpisalo samoupravni sporazum in ga objavi.
11. Samoupravni sporazum podpiše predsednik DS TOZD, direktor TOZD in poblaščen predstavnik sindikata.

Izvedba celotnega postopka bi normalno trajala do prve polovice februarja naslednjega leta. Toda glede na rok, ki nam ga je dalo ustavno sodišče (1. 1. 1977) in upoštevajoč, da gre pri spremembah sistema delitve OD le za spremenjen sistem določanja startne osnove delovnih mest oziroma del in nalog, ki se opravljajo v okviru posameznih delovnih mest, lahko rok za sprejem nekoliko skrajšamo, ne da bi skrajševali z zakonom predpisane roke.

Prva in druga točka postopka sta že končani, ostale faze pa lahko tudi občutno skrajšamo (razen 15-dnevne javne razprave), če bomo k delu pristopili odgovorno, zavedajoč se, da samoupravni sporazum grupacije in doseženi dohodek v TOZD, predstavlja za nas zakon, preko katerega niti pri delitvi osebnih dohodkov ne smemo iti!

Skupine poklicev in razmerja med njimi, ki naj bi jih spoštovali pri naši interni delitvi

Kot že rečeno smo se v grupaciji na ravni skupne komisije sporazumeli za predlog poklicnih skupin in razmerij med njimi, na katerih bi naj v bodoče temeljila interna delitev OD v grupacijah. Ta predlog se glasi: »Udeleženci se obvezujemo, da bomo v internih samoupravnih aktih usklajevali merila za osnovno vrednotenje delovnih mest tako, da bodo zagotavljala za dela istih poklicnih skupin ob približno enakih delovnih pogojih in normalnem delovnem učinku, približno enak osebni dohodek. Za primerjanje dejanskih odnosov v delitvi se bomo posluževali razmerij, ki izhajajo iz izvedene analitične ocene treh večjih del. organizacij t.j. Ravne, Ruše, Impol opredeljenih sporazumno tako, da predstavljajo poprečne ocenitve delovnih mest, razporejenih v posamezno poklicno skupino naslednje indeksno razmerje:

Poklicna skupina:	Opredelelitev poklica	Indeksno razmerje
I	najožje usmerjeni poklici	1,00
II	ozko usmerjeni poklici	1,25
III	specializirani poklici	1,40
IV	poklici širokega profila	1,55
V	specialisti	1,85
VI	poklici delovodij	2,10
VII	poklici tehnikov	1,95
VIII	poklici inženirjev ali njim ustr.	2,35
IX	pokl. dipl. ing. ali njim ustr.	3,00
X	poklici magistrov	3,90

Zaradi številčno neenakega sestava delovnih mest v posameznih poklicnih skupinah in različnih delovnih pogojev, se pri posameznih podpisnikih sporazuma smatra še kot spoštovanje dogovorjenih odnosov, če odnosi, računani iz skupnih osebnih dohodkov za celotno poklicno skupino odstopajo + ali - 10% od dogovorjenih razmerij, pri čemer se spodnja ali zgornja meja ugotovljata z zmnožkom 0,90 oziroma 1,10 na dogovorjeni indeks. Vrednostno izhodišče za izračunavanje indeksov je najnižji osebni dohodek, opredeljen v tč. 1 pod B sporazuma.

Tipična delovna mesta, ki predstavljajo osnovo za razvrščanje vseh delovnih mest, podpisnic sporazuma v poklicne skupine, so navedena v prilogi, ki jo potrjuje skupna komisija udeleženk samoupravnega sporazuma.

Če naše sedanje kvalifika-

cijske skupine prevedemo v poklicne skupine, vidimo, da so odnosi med skupinami iz sporazuma grupacije dovolj elastični, da jim je mogoče prilagoditi naša dosedanja delitvena razmerja. S tem, ko naše kvalifikacijske skupine razvrstimo v poklicne skupine iz 29. člena, pa smo rešili tudi naš glavni problem — problem odbitkov zaradi nedoseganja zahtevane izobrazbe. Istočasno smo dobili solidno osnovo, na kateri bomo gradili naš nadaljnji sistem delitve osebnih dohodkov. To pomeni, da bomo v naslednjih fazah (glej »Smernice za delo Komisije za delitve dohodka in osebnih dohodkov pri DS TGA«) morali samo še odpraviti grobe napake pri ocenjevanju delovnih mest po sedanjem sistemu ocenjevanja delovnih mest in dopolniti sistem s stimulativnim delom delitve OD.

Družbeni pravobranilec samoupravljanja zahteva ugotavljanje kršiteljev samoupravnih sporazumov

Družbeni pravobranilec samoupravljanja SR Slovenije je prejšnji mesec dal pobudo za ugotavljanje prekoračitev oziroma kršiteljev samoupravnih sporazumov o razporejanju in delitvi sredstev za osebne dohodke.

Družbenega pravobranilca samoupravljanja je vodilo do te pobude prekoračevanje dogovorjenih sredstev za osebne dohodke po merilih samoupravnih sporazumov dejavnosti, kar se izraža v nepravilni porabi družbenih sredstev. Podlaga za to pa so podatki službe družbenega knjigovodstva in stališča sindikatov.

Dne 11. novembra 1976 je o pobudi družbenega pravobranilca samoupravljanja razpravljala komisija za presojo samoupravnih sporazumov SR Slovenije. Ta komisija je v celoti sprejela pobudo družbenega pravobranilca, kar pomeni (eden izmed sklepov komisije), da mu bo posredovala v obravnavo vse kršitelje samoupravnih sporazumov.

Da se bo pričelo resno ukrepati proti kršiteljem sporazumov, priča tudi to, da morajo vsi udeleženci (tozdi in DS SS) še ta mesec posredovati svojim skupnim komisijam podatke o izvajanju samoupravnih sporazumov (ločeno po tozdih) v prvih devetih mesecih letošnjega leta. Na podlagi teh podatkov in pa, seveda, podatkov po zaključnih računih prihod-

nje leto, pa bo ukrepal družbeni pravobranilec samoupravljanja.

Ker se včasih tudi v naši delovni organizaciji nekateri precej neresno obnašajo do sporazuma grupacije in kar javno govorijo, kadar strokovne službe opozarjajo na spoštovanje sporazuma, da hočejo posamezniki iz »uprave« rezati tozdom kruh, objavljamo ukrepe, ki so predpisani zoper kršitelje sporazuma.

1. SAMOUPRAVNI SPORAZUM GRUPACIJE

46. člen

Kot kršitev sporazuma se šteje vsako ravnanje udeležencev sporazuma, ki je v nasprotju z določbami samoupravnega sporazuma, zlasti pa:

- nerealno ugotavljanje ustvarjenega dohodka po merilih sporazuma
- neizpolnjevanje obveznosti sporazuma o zagotavljanju rasti produktivnosti živega in minulega dela (13. člen)
- neizpolnjevanje dogovorjenih meril o razporejanju dohodka
- zanemarjanje uveljavljanja učinkovitih oblik nagrajevanja po delu
- neizpolnjevanje prevzetih obvez o solidarnosti
- neusklajenost samoupravnih splošnih aktov o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke
- bistveno odstopanje rezultatov analitične ocene delovnih mest udeleženca od dogovorjenih razmerij po tem sporazumu (mišljena so razmerja iz 29. člena sporazuma)
- dajanje napačnih podatkov o izpolnjevanju tega sporazuma
- nepravčasno dajanje podatkov za izvajanje sporazuma o sklepih skupne komisije
- neizpolnjevanje določil po 36. členu sporazuma

— nespoštovanje določil vsakoletne resolucije o družbeno ekonomskem razvoju SRS.

51. člen

Ukrepi za kršitev samoupravnega sporazuma so:

- opomin, ki se pošlje vsem udeležencem sporazuma;
- javni opomin, ki se objavi v glasilu ZSS Delavska enotnost;
- črtanje iz kroga udeležencev sporazuma za eno leto in objava sklepa v glasilu ZSS Delavska enotnost.

Ukrep se izreče udeležencu, navede pa se tudi odgovorna oseba. Stroški postopka zaradi obravnavanja kršitve in objava bremeni udeleženca sporazuma, ki je kršil sporazum.

Kadar udeleženec razporedi za OD več sredstev, kot je največ dogovorjeno po tem sporazumu, se to šteje kot kršitev sporazuma v smislu 36. člena uvodoma citiranega zakona o samoupravnem sporazumevanju ter je tedaj dolžan plačati prispevek po 87. členu istega zakona.

52. člen

Predlog ukrepa za črtanje iz kroga udeležencev sprejme skupna komisija. Predlog je skupna komisija dolžna posredovati udeležencu sporazuma, ki je kršil sporazum, njegovemu organu upravljanja, organu samoupravne delavske kontrole in sindikalni organizaciji.

Udeleženec sporazuma, ki je kršil sporazum, je dolžan v 30 dneh od sprejema predloga obvestiti skupno komisijo o storjenih ukrepih za saniranje stanja in o uvedbi postopka proti odgovornim osebam.

Skupna komisija posreduje predlog skupaj s poročilom udeleženca sporazuma, ki je kršil sporazum, zboru udeležencev v sklepanje.

Sklep na zboru udeležencev se sprejme z 2/3 večino glasov zbora, ki lahko veljavno odločajo. Odločitev zbora udeležencev je v tem postopku dokončna. Črtanje iz kroga udeležencev velja za leto, v katerem je ukrep izrečen. Proti odločitvi zbora lahko priz-

deti udeleženec zahteva sodno varstvo pred sodiščem združenega dela.

Ce je udeleženec črtan iz kroga udeležencev sporazuma, se šteje, da po pravomočno izrečenem ukrepu nima sklenjenega sporazuma (27. člen zakona). Sklep o črtanju se pošlje republiškem sekretariatu za delo, da ga vpiše v razvid samoupravnih sporazumov.

54. člen

O sprejetem ukrepu skupna komisija oziroma zbor udeležencev takoj obvesti udeleženca sporazuma, ki je kršil sporazum, njegovega predsednika delavskega sveta oziroma drugega ustreznega organa upravljanja, predsednika organa samoupravne delavske kontrole in organizacijo sindikata; prav tako se o tem obvesti pristojno enoto SDK, komisijo za presojo in republiški odbor pristojnega sindikata.

2. Zakon o samoupravnem sporazumevanju in družbenem dogovarjanju o merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke.

57. člen

(1) Temeljna organizacija združenega dela, ki razporedi dohodek tako, da preseže obseg sredstev za osebno in skupno porabo delavcev, izračunanih po merilih samoupravnega sporazuma, mora v primeru iz drugega odstavka prejšnjega člena odvesti v republiški sklad skupnih rezerv prispevek za presežna sredstva po naslednjih stopnjah:

Ce presežajo sredstva izločena za zadovoljevanje potreb delavcev dogovorjeni obseg (v % presegevanja)

- do 10 %
- nad 10 do 20 %
- nad 20 do 30 %
- nad 30 do 40 %
- nad 40 do 50 %
- nad 50 %

se odvede na tisti del sredstev, ki presega gornji obseg, prispevek, ki znaša

- 5 % za vsak % presegevanja nad 10 %
- 50 % + 7 % za vsak % presegevanja nad 10 %

120 % + 9 % za vsak % presegevanja nad 20 %

210 % + 11 % za vsak % presegevanja nad 30 %

320 % + 13 % za vsak % presegevanja nad 40 %

450 % + 25 % za vsak % presegevanja nad 50 %

(2) Ce razporejena sredstva presežajo obseg sredstev za osebno in skupno porabo, izračunanih po merilih samoupravnega sporazuma, mora temeljna organizacija združenega dela hkrati predložiti službi družbenega knjigovodstva obračun prispevka po določbah prejšnjega odstavka.

43. člen

(1) Temeljna organizacija združenega dela, ki izda nalog za izplačilo sredstev za zadovoljevanje osebni in skupni potreb delavcev, ki presežajo obseg, izračunan po merilih samoupravnega sporazuma in ki hkrati ne predloži v skladu z drugim odstavkom 37. člena obračuna prispevka in naloga za plačilo prispevka, se kaznuje z denarno kaznijo do 50.000 din za gospodarski prestopnik ne glede na posledice iz 37. člena.

(2) Z denarno kaznijo do 5.000 dinarjev se kaznuje odgovorna oseba temeljne organizacije združenega dela, ki stori gospodarski prestopnik iz prejšnjega odstavka.

Nasteti ukrepi so menda dovolj drastični, tudi za »junake«, ki ob razpravah o delitvi osebnih dohodkov (zadnji primer je zvišanje osebnega dohodka v oktobru t.l.) govorijo, da tudi druga podjetja kršijo sporazume; da si je prejšnji finančni direktor upal (pozabljajo da pred leti ni bilo sporazumov, da o tem kakšen je bil materialni položaj podjetja proti današnjemu, ne govorimo), sedanjih, pa si ne upa itd. itd. Ce bomo torej nasedali tistim, ki pozivajo h kršitvi sporazuma grupacije (lani smo bili med kršitelji), se bomo kaj kmalu znašli na seznamu družbenega pravobranilca samoupravljanja. In kdo bo takrat kriv? Bo to tisti, ki je dovolil kršitev sporazuma, ali tisti, ki je pozival h kršitvi?

KAJ PREDLAGA DELOVNIM LJUDEM TEMELJNIH ORGANIZACIJ IN SKUPNIH SLUŽB KOMISIJA ZA DELITEV DOHODKA IN OSEBNIH DOHODKOV PRI DS TGA

Izhajajoč iz zahteve ustavnega sodišča, določil Samoupravnega sporazuma grupacije in v skladu s Samoupravnim sporazumom o združitvi v delovno organizacijo, predlaga komisija za delitev dohodka in osebnih dohodkov pri DS TGA delovnim ljudem TOZD in DSSS, da skladno s smernicami o delu komisije, v prvi fazi spremeni sistema sistema delitve OD predvsem:

1. Sprejmejo samoupravne sporazume o delitvi osebnih dohodkov po zakonitem postopku.
2. Odpravijo odbitke zaradi nedoseganja strokovne izobrazbe.

3. Vzpostavijo delitvena razmerja med posameznimi poklicnimi skupinami kot to določa Samoupravni sporazum grupacije.

4. Pri razporejanju sredstev za osebne dohodke je treba strogo upoštevati doseženi dohodek posameznega tozda in določila Samoupravnega sporazuma grupacije.

Delitvena razmerja med posameznimi skupinami ter drugimi pomembnimi podatki o sedanjem in predlaganem sistemu so razvidni iz tabele: »Primerjalna tabela: ocenitev

DM, sedanje stanje — predlog«.

Predlagana ocenitev posameznih poklicnih skupin se bo v razpravi še prav gotovo nekoliko spremenila. Morda bo potrebno razmisliti o uvedbi X. skupine, v katero bi razvrstili direktorje tozdom in pomočnika direktorja OZD, s čimer bi se znižalo poprečje devete skupine, ki ga je bilo potrebno v predlogu najbolj povečati (poleg I. in II. skupine) kolikor smo hoteli vzpostaviti družbeno sprejemljivo razmerja pri delitvi osebnih dohodkov. Gotovo pa je eno: mase osebnih dohodkov

ne smemo nekontrolirano povečati, saj bo sicer vprašljiva izvedba vseh nadaljnjih faz (popravek napak po sedanjih

ocenitvi, stimulacija) pri spreminjanju in dopolnjevanju sistema delitve osebnih dohodkov.

IZDAJA DELAVSKI SVET TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA BORIS KIDRIČ KIDRIČEVO

Uredniški odbor:

Ivo Tušek — predsednik,

Člani:

Franc Meško,
Anton Zdravec,
Jože Huzjan in
Anton Kozoderc — namestnik predsednika —
Franc Vrlič — odgovorni urednik

Tisk: ZGP Pomurski tisk — TOZD tiskarna, Murska Sobota
Člani kolektiva in upokojenci dobivajo list brezplačno.
Rokopisov in slik ne vračamo.

PRIMERJALNA TABELA: OCENITEV DM SEDANJE STANJE — PREDLOG

St.	Podatki	SKUPINE	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	Glavni direkt.
1.	Sedanje dejan. popr. skupine		393	498	599	645	773	956	868	1090	1335	2000
2.	Razlike do predh. skup.			105	101	46	128	183	— 88	222	245	—
3.	Sed. popr. ocenitev skupine		393	504	653	655	790	973	876	1136	1358	2000
4.	Dejan. indeksi (vrsta I)		1,00	1,27	1,53	1,64	1,98	2,44	2,22	2,77	3,43	5,09
5.	Sed. startna osnova skup.		3	8	15	15	20	25	25	32	39	—
6.	Predlagana start. osnova skup.		9	13	16	18	23	27	27	33	43	—
7.	Predl. popr. ocenitve skup.		465	575	671	710	858	1031	927	1169	1529	2247
8.	Razlika do predh. skup.		—	110	96	39	148	173	— 104	242	350	—
9.	Indeksi med skupinami		1,00	1,237	1,443	1,527	1,845	2,217	1,994	2,514	3,288	—
10.	Indeksi 29. člena SS		1,00	1,25	1,40	1,55	1,85	2,10	1,95	2,35	3,00	—
11.	+ 10% zgornja meja		1,10	1,375	1,54	1,705	2,035	2,31	2,145	2,585	3,30	—
12.	— 10% spodnja meja		0,90	1,125	1,26	1,395	1,665	1,89	1,755	2,115	2,70	—
13.	% dejanskega poveč. (7:1)		18,32	15,46	12,02	10,08	10,99	7,84	6,80	7,25	14,53	12,35
14.	% povečanja ocenit. (7:3)		18,32	14,09	2,76	8,40	8,61	5,96	5,82	2,90	12,59	12,35
15.	Število delav. v skupini		39	328	660	445	253	21	102	60	44	1 1953 + 8 pr
16.	Število delav. z odbitki		—	22	389	43	54	5	11	35	10	569
17.	Masa točk ocenitev skup.		15.310	165.234	431.269	291.333	199.747	20.432	89.319	68.173	59.738	2.000 1.342.555
18.	Predlagana masa točk skup.		18.118	188.471	442.635	315.849	217.118	21.641	94.603	70.159	67.267	2.247 1.438.108
19.	Povečanje mase točk		2.808	23.237	11.366	24.516	17.371	1.209	5.284	1.986	7.529	247 95.553
20.	Povečanje zaradi odbitkov		—	1.980	55.910	4.140	4.060	350	770	2.800	1.000	— 51.010
21.	Skupaj povečanje točk		2.808	25.217	47.276	28.656	21.431	1.559	6.054	4.786	8.529	247 146.563

Sedanja obr. masa točk (ocenitev — odbitki + staž)
Draginjski dodatek (19 točk na uro x 1961 delavec)
(1953 delavec + 8 pripravnikov)

1.344.385

37.259

SKUPAJ: 1.381.644

1.493.475

RAZLIKA 111.831 točk ali 8,09 %

Komisija za OD TGA je med tiskom izredne številke »Aluminija« sprejela tole dopolnilo:

— Formira se deseta skupina, v katero bodo razporejeni direktorji TOZD in sektorjev s tem, da se zviša indeks devete skupine.

— Pri tretji skupini se zviša startna osnova tako, da noben delavec iz te skupine ne bo prizadet pri OD.